

KLASA: UP/I 034-03/22-01/005
URBROJ: 580-09/133-2022-035
Zagreb, 22. srpnja 2022.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja OIB: 54882480048 na temelju članka 31., članka 38. stavaka 5. i 9., te članka 58. stavka 1. točke 15. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13. i 41/21.), po inicijativi [...] za pokretanjem postupka utvrđivanja zabranjenog sporazuma protiv Udruženja obrtnika Grada Zagreba, Sekcije kemijskih čistača sa sjedištem u Zagrebu, Trg Mažuranića 13, OIB: 57675698526, zastupane po punomoćnici [...] na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: dr. sc. Mirta Kapural, dipl. iur., predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, Vesna Patrlj, dipl. iur., zamjenica predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, mr. sc. Ljiljana Pavlic, dipl.oec. i Denis Matić, dipl. iur., članovi Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja sa sjednice 30/2022, održane 22. srpnja 2022., donosi sljedeće

RJEŠENJE

Inicijativa se odbacuje jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

Obrazloženje

1. Inicijativa za pokretanje postupka

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: AZTN) zaprimila je 1. veljače 2022. u smislu članka 37. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13. i 41/21., dalje u tekstu ZZTN), elektroničkom poštom inicijativu [...] (dalje u tekstu: podnositeljica inicijative) za pokretanjem postupka protiv Udruženja obrtnika grada Zagreba, Sekcije kemijskih čistača sa sjedištem u Zagrebu, Trg Mažuranića 13, OIB:57675698526 (dalje u tekstu: Sekcija kemijski čistači) radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a, te dopunu inicijative od 8. veljače 2022.

U navedenoj inicijativi navodi se kako obrtnici unutar svojih cehova zajednički pripremaju “odgovor” na poskupljenja, odnosno navodi se kako iz izjave dane u medijima proizlazi kako će se članovi cehova dogovoriti o zajedničkom podizanju cijena što je zabranjeno.

Kao indiciju mogućeg zabranjenog sporazuma sklopljenog među članovima Sekcije kemijskih čistača, podnositeljica inicijative navela je članak objavljen na portalu index.hr od dana 31.

siječnja 2022. (<https://www.index.hr/vijesti/clanak/krecu-golema-poskupljenja-evo-koliko-ce-poskupjeti-frizeri-automehanicari/2336393.aspx>).

Iz sadržaja navedenog članka proizlazi kako je g. D. J., pročelnik Ceha iz Sekcije kemijskih čistača izjavio kako je kemijske čistionice jako zateklo poskupljenje plina te najavljeno poskupljenje struje. Također navedeno je kako su kemikalije koje koriste za rad poskupile 30-50%, te da je realno očekivati da kemijske čistionice već sada podignu cijene za 10%.

2. Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu

Sukladno svojim zakonskim ovlastima iz članka 32. točke 1. a) i b) ZZTN-a, AZTN je proveo prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu kako bi utvrdio činjenice i okolnosti u svrhu ocjene ima li u konkretnom slučaju dostatnih indicija za pokretanje postupka po službenoj dužnosti radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja sukladno odredbama članka 38., stavka 1. i 3. te članka 39. ZZTN-a, a vezano uz primjenu članka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume poduzetnika.

Dopisom AZTN-a od 2. svibnja 2022. zatraženo je od Sekcije kemijskih čistača očitovanje na navode iz inicijative, preslike zapisnika sa svih sastanaka od listopada 2021. do dana primitka dopisa, preslike svih preporuka i/ili uputa koje je Sekcija kemijskih čistača uputila obrtnicima-kemijskim čistačima u razdoblju od 1. listopada 2021. do danas te druge podatke i dokumentaciju kojima raspolažu, a koji mogu pridonijeti utvrđivanju činjeničnog stanja u predmetu.

Također, AZTN je uputio dopise 12 nasumično izabranih kemijskih čistionica u Gradu Zagrebu i to: [...] u kojima je zatražena dostava svih cjenika važećih od 1. rujna 2021. do dana primitka dopisa; preslike 10 nasumično odabranih računa koje su ispostavili u razdoblju od 1. rujna 2021. do kraja 2021. te 10 nasumično odabranih računa izdanih u 2022. godini; očitovanje o tome jesu li u razdoblju od 1. rujna 2022. do dana primitka dopisa primili upute ili preporuke Hrvatske obrtničke komore (dalje u tekstu: HOK), Udruženja obrtnika Grada Zagreba ili drugog udruženja obrtnika vezano uz poslovanje obrtnika s obzirom na poskupljenje energenata, materijala za rad i sl., odnosno drugu vrstu upute ili preporuke, te da ukoliko jesu dostave zaprimljene; očitovanje o tome jesu li u razdoblju od 1. rujna 2021. do dana primitka predmetnog dopisa sudjelovali u aktivnostima HOK-a, Udruženja obrtnika Grada Zagreba ili drugog udruženja obrtnika (primjerice na sastancima Ceha ili Sekcije), a vezano uz poslovanje obrtnika s obzirom na poskupljenje energenata, materijala i/ili drugog te druge podatke i dokumentacije kojima raspolažu, a koji mogu pridonijeti utvrđivanju činjeničnog stanja u ovom predmetu.

2.1. Očitovanje Sekcije kemijskih čistača od 18. svibnja 2022.

Sekcija kemijskih čistača se, zastupana po [...] očitovala kako osporava sudjelovanje u bilo kakvom dogovoru s ciljem sklapanja zabranjenog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a oko visine cijena robe i usluga svojih članova kao i da bi imali bilo kakvih saznanja o eventualnom postojanju takvog dogovora.

U očitovanju se navodi kako je u odnosu na izričito pitanje novinara o potencijalno očekivanim posljedicama koje bi povećanje cijene energenata moglo uzrokovati u gospodarskom sektoru općenito, a time i vezano uz usluge kemijskih čistača, pročelnik Sekcije kemijskih čistača, g. D. J. dao izjavu o očekivanom povećanju cijena kao logičnoj posljedici već nastupjelih, ali i najavljenih poskupljenja, iznoseći na taj način mišljenje, koje je utemeljeno na uobičajenoj poslovnoj praksi,

a ne na bilo kakvom dogovoru članova Sekcije kemijskih čistača ili odluci, odnosno uputi ili preporuci same Sekcije kemijskih čistača o povećanju cijena.

Članovi Sekcije kemijskih čistača nisu se niti u jednom trenutku sastali ili na bilo koji drugi način organizirali da bi razgovarali, a pogotovo ne da bi postigli sporazum, bilo pisani bilo usmeni, čiji bi se sadržaj odnosio na cijene njihovih roba i usluga. Jednako tako, niti sama Sekcija kemijskih čistača nije donosila odluke niti je svojim članovima davala bilo kakve preporuke ili upute u navedenom smjeru.

Iz sadržaja spornih članaka ne proizlazi postojanje bilo kakvog dogovora među kemijskim čistačima, kao niti odluke, upute ili preporuke Sekcije kemijskih čistača u pogledu visine cijena njihovih usluga. Navedeni članci sadrže isključivo općepoznate činjenice o stanju u gospodarstvu te životno logične i na praksi utemeljene zaključke.

Udovoljavajući traženju AZTN-a dostavljene su preslike zapisnika sa sastanaka Sekcije kemijskih čistača održanih od početka listopada 2021. godine do danas koje potvrđuju ranije navode i to: Zapisnik sa sastanka poslovnog odbora kemijskih čistača od dana 25. siječnja 2022. te Zapisnik sa sastanka poslovnog odbora kemijskih čistača od dana 5. travnja 2022.

U predmetnim zapisnicima je navedeno kako su teme sastanaka bile isključivo vezane uz iznošenje informacija o organizacijskom ustrojstvu komorskog sustava, o metodologiji izrade poslovnih planova, sajmovima u 2022. godine, predstojećim izborima komorskog sustava, natječajima iz nacionalnih i EU izvora, problematici djelatnosti te predlaganje kandidata za priznanja, diplome i plakete.

Zaključno se ističe kako Sekcija kemijskih čistača nije poduzela niti jednu radnju koja bi predstavljala sklapanje sporazuma između dva ili više poduzetnika ili udruženo djelovanje koje bi za posljedicu imalo narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, odnosno, da nije na bilo koji način postupila suprotno odredbama ZZTN-a, slijedom čega je predloženo odbacivanje inicijative.

2.2. Očitovanja poduzetnika

U razdoblju od 11. svibnja 2022. do 30. lipnja 2022. AZTN je zaprimio tražena očitovanja, podatke i dokumentaciju deset kemijskih čistiionica od dvanaest koliko je zatraženo, a koje usluge pružaju na području Grada Zagreba.

[...] čiji je odgovor AZTN zaprimio 8. lipnja 2022. dostavila je samo zatražene cjenike i račune bez dostavljenog očitovanja.

[...] čiji je odgovor zaprimljen 30. lipnja 2022. dostavila je samo račune izdane za pojedine poduzetnike (npr. Hrvatska elektroprivreda, ŽNK Agram, Salesianer Miettex Lotos) koji se odnose na 2018. i 2019. godinu.

[...] čije je očitovanje zaprimljeno 13. svibnja 2022., [...] čije je očitovanje zaprimljeno 17. svibnja 2022., [...] čije je očitovanje zaprimljeno 18. svibnja 2022., [...] čije očitovanje je zaprimljeno 20. svibnja 2022. i [...] čije je očitovanje zaprimljeno 8. lipnja 2022. u svojim očitovanjima su kratko naveli da do dana očitovanja nisu zaprimili nikakav mail HOK-a niti su sudjelovali u bilo kakvim sastancima HOK-a. [...], [...] i [...] kratko su se samoinicijativno referirali na podizanje cijena nekih svojih usluga te su naveli da je uzrok porasta cijena usluga porast cijena repromaterijala.

Očitovanje [...] zaprimljeno je 11. lipnja 2022. U navedenom očitovanju navodi se kako se u prilogu dostavljaju dva cjenika, prvi koji je vrijedio od 1. rujna 2021. do 20. veljače 2022. i drugi koji vrijedi od 21. veljače 2022. do dana očitovanja na dopis. U očitovanju se dalje navodi kako „nitko nije dostavio nikakve upute ili smjernice“ te da nije sudjelovao ni u kakvim aktivnostima HOK-a ili obrtnika.

[...] čije je očitovanje zaprimljeno 26. svibnja 2022. navodi kako do slanja očitovanja AZTN-u HOK nije imao nikakve aktivnosti, odnosno nisu zaprimljene nikakve obavijesti od njih, a za Udruženje obrtnika Grada Zagreba se navodi da su imali sastanak Sekcije kemijskih čistača 10. svibnja 2022., ali da radnici [...] nisu sudjelovali na navedenom sastanku.

Očitovanje [...] zaprimljeno je 8. lipnja 2022. U navedenom očitovanju navodi se kako dostavljaju dva cjenika i to cjenik koji je vrijedio do 1. travnja 2022. i cjenik koji vrijedi od 1. travnja 2022.. Vezano za račune navodi se da se printani računi daju stranci, a da se drugi račun putem fiskala nalaze u poreznoj upravi. Na pitanje o tome jesu li zaprimili upute ili preporuke HOK-a ili Udruženja Grada Zagreba ili drugog udruženja obrtnika a vezano uz poslovanje obrtnika s obzirom na poskupljenje energenata, navodi se kako obrtničkoj komori služe samo za plaćanje članarine kako bi si radnici obrtničke komore isplaćivali plaće i bonuse. U trideset godina obrtničkog staža, dalje se navodi, od te ustanove samo stiže zahtjev za plaćanje članarine te se ističe da je pitanje članstva u obrtničkoj komori njihova slobodna volja, nikada ne bi bili članovi iste.

3. Činjenice utvrđene tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu

U zaprimljenoj inicijativi navodi se kako obrtnici unutar svojih cehova zajednički pripremaju “odgovor” na poskupljenja, odnosno da izjave dane za medije upućuju na to da će se članovi cehova dogovoriti o zajedničkom podizanju cijena, a kao indiciju mogućeg zabranjenog sporazuma navodi se članak objavljen na indeks.hr-u u kojem je D. J., pročelnik Ceha iz Sekcije kemijskih čistača izjavio kako je kemijske čistionice jako zateklo poskupljenje plina i najavljeno poskupljenje struje te je uz to i navedeno kako su kemikalije koje koriste za rad poskupile 30-50% i da je realno očekivati da kemijske čistionice već sada podignu cijene za 10%.

S tim u vezi, AZTN uvodno ističe kako sama činjenica da je predstavnik struke kemijskih čistionica komentirao, odnosno odgovorio na novinarsko pitanje vezano za podizanje cijena usluga kemijskih čistača, a koje je povezano s općim poskupljenjem cijena energenata u predmetnom članku, da će nove okolnosti izvjesno utjecati na konačne cijene usluga samo po sebi ne predstavlja indiciju sklapanja zabranjenog sporazuma niti pozivanja na sklapanje istog, te stoga niti dostatnu indiciju za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma.

Pritom je bitno za napomenuti da je izjava predstavnika Sekcije kemijskih čistača na koju se poziva podnositeljica inicijative, objavljena u medijima krajem siječnja 2022., dok su očitovanja, dokumentacija i podaci obrtnika kemijskih čistača zaprimljeni tijekom svibnja i lipnja 2022. i prikazuju stanje na mjerodavnom tržištu u razdoblju od najkasnije 1. rujna 2021. do dana očitovanja, odnosno i do pet mjeseci nakon navedene izjave koja prema tvrdnjama podnositeljice inicijative najavljuje sklapanje zabranjenog sporazuma.

Nadalje, AZTN je pažljivo ispitao i prihvatio navode Udruženja obrtnika grada Zagreba Sekcija kemijskih čistača o tome da u razdoblju od 1. rujna 2021. do dana dostave očitovanje članovi Sekcije kemijskih čistača nisu sastali niti na bilo koji drugi način organizirali da bi razgovarali, a pogotovo ne da bi postigli sporazum čiji bi se sadržaj odnosio na cijene njihovih usluga i robe, a

koje navode potvrđuju dostavljeni Zapisnici sa održanih sastanaka Sekcije kemijskih čistača i to od 25. siječnja 2022. i 5. travnja 2022.

Dodatno, gore navedene navode Sekcije kemijskih čistača također potvrđuju i dostavljena očitovanja kemijskih čistača u kojima je navedeno da nisu surađivali sa HOK-om ili nekim drugim udruženjem obrtnika na način da bi raspravljale o cijenama, niti da su primale bilo kakvu dokumentaciju upute ili preporuke koje bi se odnosile na poslovanje obrtnika s obzirom na poskupljenje energenata, materijala za rad i slično ili na preporuke i dogovore o cijenama.

Analizom zaprimljenih očitovanja, dokumentacija i podataka AZTN je utvrdio da je u razdoblju od 1. rujna 2021. do dana očitovanja na dopise AZTN-a od 10 kemijskih čistionica koje su se očitovale, 7 kemijskih čistionica podiglo svoje cijene za sve ili za samo neke usluge i to: [...].

[...] i [...] u navedenom razdoblju nisu podizali cijene, a za [...] nije moguće nesporno utvrditi jesu li cijene podizane ili ne s obzirom na to da nisu dostavljeni niti cjenici niti očitovanje nego, kako je prethodno navedeno, samo računi za pojedine poduzetnike.

Nadalje, AZTN je utvrdio kako je predmetnih 7 kemijskih čistionica koje su podigle cijene usluga, to učinile u različitim vremenskim razdobljima.

U dostavljenim očitovanjima kemijskih čistača navedeno je kako je [...] podigla cijene svojih usluga 21. veljače 2022. i da je [...] podigla cijene 1. travnja 2022..

Iz dostavljenih cjenika proizlazi da su [...], [...] i [...] podigli cijene svojih usluga 15. listopada 2021., 7. travnja 2022. odnosno 2. svibnja 2022.. [...] je dva puta dizala svoje cijene i to 20. siječnja 2022. i 2. svibnja 2022. što je također vidljivo iz dostavljenih cjenika. Za [...] nije bilo moguće utvrditi točan datum povećanja cijena usluge s obzirom na to da za dostavljeni cjenik nije navedeno za koje razdoblje se odnosi.

S tim u vezi, AZTN je iz dostavljenih cjenika utvrdio kako je većina od predmetnih 7 kemijskih čistionica koje su podigle cijene svojih usluga to učinila samo za dio svojih usluga.

S obzirom na velik broj usluga koje kemijske čistionice pružaju, a kako bi provjerio navode iz predmetne inicijative o navodnom zajedničkom "odgovoru" na poskupljenja, AZTN je izvršio usporedbu cijena istovrsnih usluga koje predmetnih 7 čistionica pružaju, te je navedenom analizom utvrdio kako su cijene pojedinih usluga navedenih čistionica podizane u različitim postotku što je prikazano u sljedećoj tablici.

Tablica 1. Usporedba postotaka podignutih cijena određenih usluga

[...]

Izvori: Podnesci poduzetnika zaprimljeni u razdoblju od 11. svibnja 2022. do 30. lipnja 2022.
Obrada: AZTN

Kao što je to iz gornje tablice vidljivo, izvadak iz cjenika [...] upućuje na to da [...] ima najveći raspon promijene cijena. Tako je primjerice cijena usluge „glačanje majice“ porasla za 40% što je najveće povećanje cijena vidljivo u navedenoj tablici, dok je usluga „hlače“ porasla za 11% što je najmanje povećanje cijena vidljivo u tablici. [...] i [...] imaju sličan postotak podignutih cijena 13%-25%, dok [...] ima malo viši gornji prag podignutih cijena i to 33%. Kod [...] poskupile su samo neke usluge i to otprilike 13%.

Uvidom u cjenike pojedinih kemijskih čistionica AZTN je utvrdio da su nakon povećanja cijena kemijske čistionice i dalje imale različite cijene za pojedine usluge.

Za [...] i [...] nije bilo moguće utvrditi koliki je postotak podignutih cijena s obzirom na to da su obje kemijske čistionice dostavile samo jedan cjenik te nije bilo moguće usporediti cijene, a dodatno [...] nije niti navela za koje razdoblje se odnosi dostavljeni cjenik, kao što je to već gore navedeno.

4. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju dostavljene dokumentacije i utvrđenog činjeničnog stanja tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: Vijeće), sukladno ovlastima iz članka 27. i članka 31. ZZTN-a na sjednici 30/2022., održanoj 22. srpnja 2022., razmatralo je navedeni predmet te je donijelo odluku da se inicijativa odbaci u smislu članka 38. stavka 5. i 9. ZZTN-a, jer nisu utvrđene dostatne indicije za pokretanje postupka protiv poduzetnika Udruženja obrtnika Grada Zagreba, Sekcije kemijskih čistača radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 39. ZZTN-a, a vezano uz primjenu članka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume. Odluku o odbacivanju predmetne inicijative Vijeće temelji na sljedećim razlozima.

Povod za podnošenje predmetne inicijative bio je članak objavljen na portalu index.hr od 31. siječnja 2022. (<https://www.index.hr/vijesti/clanak/krecu-golema-poskupljenja-evo-koliko-ce-poskupjeti-frizeri-automehancari/2336393.aspx>) u kojem je g. D. J., pročelnik Ceha iz Sekcije kemijskih čistača izjavio kako je kemijske čistione jako zateklo poskupljenje plina te najavljeno poskupljenje struje, odnosno kako su kemikalije koje koriste za rad poskupile 30-50%, slijedom čega je realno za očekivati da kemijske čistione već sada podignu cijene za 10%.

Zbog navedene izjave podnositeljica inicijative smatra kako obrtnici unutar svojih cehova zajednički pripremaju "odgovor" na poskupljenja, odnosno da izjave dane za medije upućuju na to da će se članovi cehova dogovoriti o zajedničkom podizanju cijena.

Prema ocjeni Vijeća, u konkretnom slučaju na temelju rezultata prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu nisu utvrđene dostatne indicije za pokretanje postupka protiv poduzetnika Udruženja obrtnika Grada Zagreba, Sekcije kemijskih čistača.

Naime, iz činjenica utvrđenih tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu proizlazi da nije došlo do ujednačenog zajedničkog podizanja cijena kemijskih čistača. Nadalje, usporedbom dostavljenih cjenika i izdanih računa kemijskih čistionica koje jesu podigle cijene u promatranom razdoblju nisu uočene podudarnosti ili isti obrasci promjena cijena u smislu jednakog ili približno jednakog povećanja cijena istih odnosno istovrsnih usluga. Također nisu uočene podudarnosti vezano uz vremensko preklapanje trenutka podizanja cijena.

Dodatno, sama činjenica da je predstavnik struke odgovorio na novinarsko pitanje da će aktualno opće poskupljenje energenata, radnog materijala i sl. izvjesno utjecati na konačne cijene usluga samo po sebi ne predstavlja indiciju sklapanja zabranjenog sporazuma niti pozivanja na sklapanje istog, te stoga niti dostatnu indiciju za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma.

Također, Udruženje obrtnika grada Zagreba je dalo očitovanje kako se članovi Sekcije kemijskih čistača niti u jednom trenutku nisu sastali niti na bilo koji drugi način organizirali da bi razgovarali,

a pogotovo ne da bi postigli sporazum, bilo pisani bilo usmeni, čiji bi se sadržaj odnosio na cijene njihovih roba i usluga. Navedeno potvrđuju dostavljeni Zapisnici sa održanih sastanaka Sekcije kemijskih čistača i to od 25. siječnja 2022. i 5. travnja 2022., kao i očitovanja kemijskih čistača kod kojih niti iz jednog očitovanja ne proizlazi suradnja s HOK-om, Udruženjem obrtnika Grada Zagreba ili nekim drugim udruženjem na način da bi se sa istim dogovarale cijene ili slijedile preporuke o cijenama.

Pritom je bitno za napomenuti da je izjava predstavnika Sekcije kemijskih čistača na koju se poziva podnositeljica inicijative, objavljena u medijima krajem siječnja 2022., dok su očitovanja, dokumentacija i podaci obrtnika kemijskih čistača zaprimljeni tijekom svibnja i lipnja 2022. i prikazuju stanje na mjerodavnom tržištu u razdoblju od najkasnije 1. rujna 2021. do dana očitovanja, odnosno i do pet mjeseci nakon navedene izjave koja prema tvrdnjama podnositeljice inicijative najavljuje sklapanje zabranjenog sporazuma.

Slijedom navedenog, AZTN je na temelju odluke Vijeća odlučio kao u izreci ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba, ali podnositelj inicijative može tužbom pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovog rješenja.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

dr. sc. Mirta Kapural dipl. iur

Napomena:

Sukladno članku 53. ZZTN-a, podaci koji predstavljaju poslovnu tajnu izuzeti su od objavljivanja te su u tekstu navedeni podaci označeni [...].